

Із зазначеного вище можна зробити висновок, що створення ефективного інноваційного продукту – це величезна індустрія, яка включає в себе безліч складових, кожна з яких невід’ємна і незамінна. Якщо до цього процесу підключити маркетинг, без якого сьогодні не можуть успішно функціонувати інновації, то у створенні одного ефективного інноваційного продукту приймають участь безліч відносин, складових, професіональних працівників, земля, техніка, обладнання тощо. І це вже продукт спільної суспільної діяльності. Якщо кожна зі складових буде успішною, то буде отримано продукт державного, і навіть, міжнародного значення. Через те, кожен із нас повинен бути професійним, відповідальним, свідомим виконавцем своїх обов’язків.

Список використаної літератури

1. Вавилов Н. И. Теоретические основы селекции растений / Н. И. Вавилов. – М.–Л., 1935. – С. 893–990.
2. Імунітет рослин / М. Д. Євтушенко, М. П. Лісовий, В. К. Пантелеєв, О. М. Слюсаренко. – К. : Колобів, 2004. – 303 с.
3. Основи селекції польових культур на стійкість до шкідливих організмів / В. В. Кириченко, В. П. Петренкова, І. М. Черняєва [та ін.]. – Х., 2012. – 319 с.
4. Селекція овочевих рослин: теорія і практика / В. А. Кравченко, З. Д. Сич, С. І. Корнієнко [та ін.]. – К. : НУБіП, 2013. – 362 с.

УДК 635.521:631.527

Ткалич Юрій,

Позняк Олександр,

Несин Володимир

*ДС «Маяк» Інституту овочівництва і баштанництва НААН
с. Крути, Україна*

НОВИЙ СПОСІБ СЕЛЕКЦІЇ САЛАТУ ПОСІВНОГО В УКРАЇНІ

Стандартний спосіб базується на створенні нових сортів салату посівного методами добору із гібридних комбінацій, одержаних від штучного схрещування та/або вільного запилення вихідних форм і з популяційного матеріалу [1, 2]. У сучасних умовах актуальним питанням селекції салату є використання альтернативних методів розширення спектру генотипової мінливості селекційного матеріалу. Одним із таких методів є індукований мутагенез. Він оснований на дії мутагенного фактора на сорти, лінії та селекційно цінні форми з наступним прямим добором нових мутантних зразків в якості нових сортів. Завдяки дії мутагенного фактора можливо швидко покращити сорти за окремими ознаками, розширити генетичну різноманітність селекційно-цінних зразків.

Мета досліджень – дослідити можливість використання γ -опромінення насіння вихідних форм за створення нових сортів салату посівного.

Методика проведення досліджень. Передпосівна обробка насіння вихідних форм проводиться дією фізичного мутагена, а саме використовується γ -опромінення насіння з дозою обробки 15 кілорентген (кр). Оцінка на ВОС-тест (відмінність, однорідність і стабільність) проведена за методикою Держсортслужби [3].

Результати досліджень. Сутність корисної моделі полягає в тому, що в основу винаходу поставлена задача якомога повніше реалізувати потенційні можливості селекційного використання вихідного матеріалу салату посівного, отриманого методом індукованого мутагенезу, зокрема шляхом передпосівної обробки насіння вихідних форм дією фізичного мутагена, а саме γ -опроміненням насіння.

Визначити відмінність між вихідною формою та одержаними нащадками можливо шляхом ідентифікації сортозразків методом морфолого-ідентифікаційного опису апробаційних ознак, які мають незначне варіювання і майже не залежать від умов вирощування та вважаються генетично зумовленими [4]. Порівняльна кодова формула сортозразків салату посівного листкового різновиду, а саме вихідної форми і створеного розробленим способом нового сорту подана в таблиці.

Таблиця

Порівняльна кодова формула сортозразків салату посівного листкового

№ з/п	Назва зразка	Кодова формула сортозразка
1	Сорт Золотий шар – вихідна форма	11553151000005353151000510997302155510
2	Перспективний сорт Крутянський, одержаний розробленим способом	11555171000005583279111775393301133510

Аналізуючи кодову формулу, подану в таблиці, можна зробити висновок про істотну відмінність морфолого-ідентифікаційних ознак за ВОС-тестом між вихідною формою і новим сортом.

Отже, в результаті порівняльної оцінки кодів прояву морфолого-ідентифікаційних ознак вихідної форми сорту Золотий шар і перспективного сорту Крутянський, отриманого розробленим способом (18 відмінних ознак із 38, або 47,4%), можна зробити висновок про ефективність цього способу для отримання нових сортів салату посівного листкового різновиду (*Lactuca sativa* L. var. *secalina*).

На новий спосіб подана заявка до Державного підприємства «Український інститут інтелектуальної власності» за № u2015 07557 від 28.07.2015 р.

Список використаної літератури

1. Методические указания по селекции зеленных, пряно-вкусовых и многолетних овощных культур / под общ. ред. Р. А. Комаровой, Ю. И. Мухановой. – М. : ВАСХНИЛ, 1987. – 66 с.

2. Сучасні методи селекції овочевих і баштанних культур / за ред. Т. К. Горової, К. І. Яковенка. – Х. : ІОБ УААН, 2001. – С. 585–602.

3. Лещук Н. В. Методика проведення експертизи сортів салату посівного (*Lactuca sativa* L.) на відмінність, однорідність і стабільність / Н. В. Лещук // Охорона прав на сорти рослин : офіц. бюл. – К. : Алефа, 2007. – Вип. 3, Ч. 2. – С. 366–379.

4. Лещук Н. В. Тест на відмінність сортів салату посівного *Lactuca sativa* L. / Н. В. Лещук // Овочівництво і баштанництво: історичні аспекти, сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку : матер. всеукр. наук.-практ. конф. (26 березня 2015 р., с. Крути, Чернігівська обл.) / ДС «Маяк» ІОБ НААН. – Ніжин : Вид. Лисенко М. М., 2015. – С. 122–128.